

BIN

Bibliotekssamverkan i Norrland

Innehåll:

Från BIN-projektledningen	sid. 1
Att vara eller inte vara... uppkopplad?	sid 1, 2
Bibliotek Gävleborg förändrar sitt arbetssätt	sid 2
Beställningsfunktion i Norrsök	sid 2
Medieplanering vid Tornedalens bibliotek	sid 3
www.biblioteksbloggen.se	sid 3
Kalendarium	sid 3

Från BIN-projektledningen

Projektet är inne på sitt tredje och sista år. Under våren går arbetet med medieplaneringskursen på kommunbiblioteken vidare. Intresset för kursen är stor och ca. 40 bibliotek i regionen gör ett fantastiskt arbete i sitt arbete med medieplanering. I slutändan handlar det om att kommuninvånarna får ett anpassat biblioteksbestånd som är lättare att överblicka.

Samtidigt med medieplaneringskursen stöttar projektet fyra bibliotek som på ett metodiskt sätt arbetar med att förbättra tillgången till och arbetet med elektroniska resurser på biblioteken. Dessa bibliotek är Örnköldsvik, Sandviken, Storuman och Åre/Järpen. Under våren kopplar ett antal bibliotek i regionen en beställningsfunktion till vår gemensamma sökportal, Norrsök. Detta innebär en ökad service för låntagare som är vana att beställa sina böcker via nätet eller via telefon.

Vi vill också passa på att berätta om vår konferens som planeras som avslutning och avspark för "Bibliotekssamverkan i Norrland". Projektpengarna tar slut men idéer och erfarenheter lever vidare, hur förvaltar vi dessa erfarenheter på bästa sätt? Detta ska vi diskutera på konferensen i Härnösand den 1-2/6 2005

Projektledare:

Jenny Poncin, tel. 090-785 4582
jenny.poncin@umea.se

Styrgruppen:

Jan Boman, Bibliotek Gävleborg
jan.boman@lg.se

Madelein Enström Lånecentralen i Umeå,
madelein.enstrom@umea.se

Jimmy Gärdemalm, Norrbottens
länsbibliotek
jimmy.gardemalm@kulturen.lulea.se

Bodil Köpsén, Jämtlands läns bibliotek
bodil.kopsen@ostersund.se

Anette Sundbom, Länsbiblioteket i
Västerbotten
anette.sundbom@umea.se

Att vara eller inte vara ... uppkopplad ?

Ja, så känns det många gånger i vårt arbete med att marknadsföra det digitala biblioteket. Fortfarande är alldeles för många biblioteksanställda i den tron att de kan välja = välja bort det digitala biblioteket, välja bort = förhålla sig inte till sig tekniska innovationer.

Jag önskar ofta att jag ägde en jättelik gonggong, som skulle väcka dessa törnrosaslumrare till den sköna nya värld, som vi nu lever i, vare sig vi vill eller inte.

Barn, ungdomar, vuxna på biblioteket umgås i/via communities, spelvärldar, webbsidor över hela världen, biblioteksbesökare i olika åldrar handlar, betalar räkningar, kollar annonser, lånar e-böcker (inte så många hos oss ännu, men en stadig ström), invandrare håller kontakt med sina hemländer, läser tidningar på sina egna språk online, skickar foton, studenter kommer med bärbara minnen – detta är något vi har att förhålla oss till varje dag.

Vad är det då som gör oss så försiktiga i våra egna handlingar visavi det hybridbibliotek vi de facto har att sköta ?

En hastig eftertanke ger några svar: Grundläggande är bristande kontinuerlig fortbildning i det elektroniska utbudet, språkhinder (engelska "skrämmar" många – eller är det en myt? Kan någon snabb insats göras här?), brist på tid att använda det nya - att djupgräva i Ebsco Master File Elite, Biography Resource Center och allt vad det nu kan heta på plats i informationsdisken/lånedisken inför en otålig kö är ingen hit - vi måste få till tjänsten "Boka en bibliotekarie" inom en mycket snar framtid !

Vad man med förtvivlans djup saknar är också ett svenskt helhetsgrepp/produktion av sökbara fulltextdatabaser med svenskt material (Mediearkivet och Presstext är en droppe i havet), detta kommer jag att upprepa minst lika enivert som en gång Cato mässade om Kartago.

Nu får man botanisera på de olika universitetens hemsidor för att hitta ingångar till textsamlingar, själv samla (i och för sig utmärkta) portaler och länklister, vilket är nog så tidsödande och inte garanterar någon jämn kvalitet i den service våra besökare får.

Därför kom det som en skänk från ovan när kallelsen till Kulda - upptaksmötet i Örnköldsvik damp ner i datorn. Äntligen ett gyllene tillfälle att träffas över länsgränserna, och mer eller mindre bli beordrade att lägga en planering för hur vi skulle arbeta med att undervisa i /främja databaser på våra respektive hemmaplaner.

Snabbt insåg Marcus Strand, min medresenär/kollega på Sandvikens folkbibliotek och jag, att vi måste "gräva där vi står", dvs utbilda vår egen personal, för att det över huvud taget ska gå att ge våra besökare en så god service/gott bemötande som möjligt.

Att vara eller inte vara ... uppkopplad?
Forts.från föregående sida

Vi lade helt enkelt upp en plan på fem tillfällen, där vi systematiskt skulle gå igenom de olika nättjänster vi idag kan erbjuda på vårt bibliotek. Vi visste sedan tidigare att det fanns en morgontid i veckan, som passade de allra flesta, så der var bara att fortsätta använda den. Under hösten har vi samtidigt (tillsammans med flera bibliotek i länet), deltagit i den medieplaneringskurs som ges i BIN:s regi. Vi tyckte, och tycker fortfarande, att det går utmärkt att fläta in de bägge sakerna i varandra.

Under hösten har vi hunnit med ett specifikt utbildningstillfälle, där jag gick igenom vår egen site, men vi har nu också planerat in de övriga tillfällena, med start i januari. Vi ska fortsätta med att gå igenom vårt e-boksutbud (vi har nyligen beställt även Btj:s e-bibliotek), databaserna Ebsco Master File Elite (än en gång), BRC m fl, fria databaser, för att nämna något. Vi har även ett förnämligt kommunabonnemang på NE, så att vi har direktinloggning från bibliotekets datorer, plus att NE ligger på vårt sk skolintranät, och därigenom når alla elever i kommunen.

Viktigast av allt, som det känns just nu i alla fall, är att se till att hela tiden ha nättjänsterna på vår dagordning, klargöra att det angår oss alla som är verksamma på biblioteket, klargöra det ansvar vi har mot våra besökare, både de nuvarande och de framtida.

Att tro sig kunna avstå, är precis lika illa som när sk IT-rädda pedagoger i skolan tror sig kunna stå vid sidan av, utan att inse att det inte handlar om deras privata tyckande, utan att det handlar om det ansvar de har visavi sina elever. Har jag några önskedrömmar då (förutom det svenska materialet i ett samlat grepp)?

Ja, visst vore det fantastiskt om vi kunde börja diskutera biblioteken som idea stores även här i Sverige – för vad är det vi egentligen förmedlar med hjälp av alla våra medier om inte ideér (och förvisso kunskaper)? Tänk om vi ständigt hade möjlighet att ta närmaste plan till det bibliotek som ligger i frontlinjen (just nu verkar det vara i Seattle allting händer :-).

Visst vore det fantastiskt om vi alla kunde känna oss uppfyllda av vår mission, och för att vara konkret/explicit, alla datorer vore av senaste snitt, klanderfritt bredbandsunderstödda, språkstudios funnes för alla språkovana, alerta ”databashandledare/fortbildare” alltid vore redo att bistå det bibliotek/dess personal och besökare, som står i begrepp att ta sina första trevande steg på den ständigt brusande nättjänstauto-

stradan alla biblioteksanställda höll sig in-formerade om nya tekniska landvinningar, uppdaterade studiebibliotek fanns strategiskt placerade på varje bibliotek, om vi alla kunde hålla oss nyfikna!

Är det inte vad det handlar om, sist och slutligen – att hålla nyfikenheten vid liv?

*Ann Östman
Sandvikens bibliotek*

Bibliotek i Gävleborg förändrar sitt arbetssätt

Sedan flera år har fjärrlånen i Gävleborg varit fria, det vill säga den traditionella lånekedjan har i huvudsak brutits och biblioteken vänder sig direkt till det bibliotek som har boken. Utvecklingen har naturligtvis påskyndats av den nya tekniken som helt förändrat möjligheten att lokalisera bibliotekens bestånd. De fria fjärrlånen har inneburit att antalet fjärrlån, ca 2000 per år, är låg. Som jämförelse kan nämnas att Västerbottens länsbibliotek har tre gånger så många beställningar och Länsbiblioteket i Norrbotten hela 9000 fjärrlån.

Våren 2004 genomfördes en översyn av Bibliotek Gävleborg och i uppdraget ingick bland annat att överväga skäl till förändringar av verksamhetsinriktningen.

Bland utredarens förslag finns ett som innebär att Bibliotek Gävleborg släpper hanteringen av den kompletterande medie-försörjningen och lägger hela sitt anslag för den kompletterande medieförsörjningen på databaser och andra nättjänster. Efter tre år föreslås att en utvärdering skall ske. Översynens synpunkter har därefter diskuterats bland Bibliotek Gävleborgs personal och även i länets chefsgrupp. Båda grupperna har ställt sig bakom översynens förslag.

Under hösten har därför diskussioner pågått med Gävle stadsbibliotek om ett förändrat avtal när det gäller Bibliotek Gävleborg och dess ansvar för den kompletterande medieförsörjningen. Vi återkommer när de diskussionerna är avslutade.

*Jan Boman
Bibliotek Gävleborg*

Beställningsfunktion i Norrsök

Före datoriseringens tid sökte våra låntagare i fysiska kataloger på biblioteken för att lokalisera media. När datoriseringen kom kunde låntagarna söka i bibliotekens katalog i datorn. Med Internet blev det också möjligt att söka i flera kataloger. Ytterligare en utveckling är samsökning. Låntagaren söker i flera kataloger med en och samma sökning. I dag är det också möjligt för vem som helst att se bestånd och även Libris inför beständsuppgifter.

Inom projektet har vi under en längre tid diskuterat hur biblioteken kan anpassa och utveckla service i takt med tekniken. En sådan utveckling är Norrsök med en beställningsfunktion för låntagaren. Låntagaren har då möjlighet att via en sida, Norrsök, söka, belägga och beställa media. Beställningen skickas till hämtbiblioteket (hembiblioteket) och det biblioteket avgör om boken köps in, fjärrlånas eller om låntagaren ställs i kö. Beställningen kommer till bibliotekets ordinarie mailbox så inga ytterligare rutiner för hämtning av beställningar krävs. Funktionen har aktiverats 1/1 2005 som ett försök under ett år.

Medieplanering vid Tornedalens bibliotek

På Tornedalens bibliotek i Övertorneå har vi i personalen haft förmånen att alla få delta i kursen Medieplanering. Detta har visat sig ha många fördelar.

Vi har i stora drag följt kursinstruktionerna och började vårt arbete med att samla in fakta om vår kommun. Redan här insåg vi fördelen med att samtliga i personalstyrkan deltog. Efter att ha delat upp olika ansvarsområden gick insamlandet av fakta relativt snabbt.

Därefter tog vi oss an uppgiften att räkna och åldersbestämma böckerna på våra öppna hyllor. Metoden kändes till en början tidsödande men vi insåg ganska snart, att detta var det i särklass bästa sättet att se vårt bestånd med låntagarnas ögon. Samtidigt som vi räknade, blev hyllorna städade och detta arbete resulterade även i många intressanta diskussioner. Framförallt diskuterade vi om hur vi ska förhålla oss till magasinering och gallring av böcker.

Jag, som nyutbildad biblioteksassistent, känner att just dessa diskussioner ger mig mycket ny kunskap och erfarenhet. Att få ta del av de erfarenheter som finns i vårt arbetslag bestående av assistenter, skolbibliotekarie samt bibliotekschef, är för mig mycket givande och utvecklande.

Vi fortsätter nu att systematiskt arbeta med de olika uppgifterna i kursplanen och vi börjar få en allt klarare bild av hur vårt bestånd ser ut idag.

Många nya idéer och förslag om hur vi kan bli bättre har redan vuxit fram. Vi försöker också att ta till oss nya idéer från andra bibliotek och läser därför tacksamt alla tips som finns på bloggen.

Karin Stridsman
biblioteksassistent i Övertorneå

www.biblioteksbloggen.se

Kristina och Sejja på Lånecentralen i Umeå berättar mer:

Biblioteksbloggen – som produceras av låncentralerna i Umeå, Stockholm och Malmö i samverkan – innehåller nyheter, information och praktiska tips för biblioteken i kommunerna. Den startade lite försiktigt i våras och är i full gång nu. Besök bloggen för att hålla dig ”uppdaterad” om vad som händer på biblioteksområdet och för att få praktiska tips om databaser mm! En blogg kan enklast beskrivas som en slags dagbok eller loggbok eller nyhetstjänst på Internet. Från de korta inläggen finns länkar till vidare läsning på webben om det som nyheten handlar om.

Några aktuella exempel:

3 mars 2005
Säkerhetssamarbete för Sveriges bibliotek
Kungl. biblioteket har initierat ett nationellt program för bibliotekssäkerhet i

ett samarbete mellan bibliotek, polis och antikvariatbranschen. Bl a kommer en databas att upprättas där biblioteken kan registrera stulna böcker för att lättare kunna spåra dem. Se [KB:s hemsida](#) under Nyheter 2005-02-23 KB initierar... KLICKA PÅ Läs mer... för hela artikeln.

Inlagd av *Bitte Backman*

1 mars 2005

Google styr vår syn på världen

I artikeln [Google skapar sin egen världsbild](#) i senaste numret av Illustrerad Vetenskap diskuteras Googles dominerande ställning när det gäller informationssökning och hur deras sätt att ranka sökträffar påverkar vilken information vi får tillgång till och vilken vi missar. Tänkvärt!

Inlagd av *Gunilla Fors*

25 februari 2005

Litteratur om tredje världen

Den danska organisationen Mellemlfolkeligt Samvirke (MS) har Danmarks största bibliotek om u-länder och etniska minoriteter med ca 40 000 böcker och 450 tidskrifter.

Under många år gav man ut tryckta bibliografier som förtecknade böcker och artiklar om u-länderna och om internationellt samarbete. Dessa ges inte längre ut, idag kan man istället söka i deras [bibliografiska databas](#) på nätet. Arbeten på de nordiska språken prioriteras men även engelskspråkigt material indexeras. En del av de böcker och tidskrifter som tas upp finns på svenska folkbibliotek. Databasen är sökbar på ämne och land. På organisationens webbplats hittar man även användbara litteraturlistor.

Inlagd av *Maria Unoson*

Kalendarium

Projektet anordnar en konferens i **Härnösand den 1-2/6** för att sprida erfarenheter från projektet samt blicka framåt.

För övriga aktiviteter se projektets webbplats <http://www.ylb.se/bin>

